

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASININ RƏYASƏT HEYƏTİ

Q Ə R A R

№ 10/5

Bakı şəhəri

22 sentyabr 2017-ci il

Akademik Həsən Abdullayevin

100 illik yubileyi haqqında

20 avqust 2018-ci ildə görkəmli fizik, akademik Həsən Məmmədbağır oğlu Abdullayevin anadan olmasının 100 illiyi tamam olur. Bununla bağlı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev akademik Həsən Abdullayevin 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi ilə bağlı sərəncam imzalamışdır.

Akademik Həsən Abdullayev 1918-ci il avqustun 20-də Culfa rayonunda anadan olmuşdur. 1948-ci ildə fizika üzrə fəlsəfə doktoru, 1954-cü ildə fizika üzrə elmlər doktoru elmi dərəcəsinə, 1957-ci ildə professor elmi adını almışdır. 1955-ci ildə AMEA-nın müxbir üzvü, 1967-ci ildə həqiqi üzvü, 1970-ci ildə SSRİ EA-nın müxbir üzvü seçilmişdir.

1944-cü ildən AMEA-nın Fizika İnstitutunda aspirant, elmi işçi, direktor müavini, 1957-ci ildən ömrünün sonunadək direktor olmuşdur. 1968-1970-ci illərdə AMEA-nın Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin akademik-katibi, 1970-1983-cü illərdə AMEA-nın Prezidenti olmuşdur.

Həsən Abdullayev Azərbaycanda müasir fizikanın, xüsusilə yarımkeçiricilər fizikası və texnikasının əsasını qoymuş, inkişaf etdirmiş, yüksək səviyyəli fiziklər kollektivi yaratmışdır. Selen, tellur, onların bir sıra mürəkkəb birləşmələrinin kristallarının alınması və ətraflı tədqiqi, selen düzləndiricilərində bağlayıcı təbəqənin əmələ gəlməsinin, elektroformovka və onun pozulması prosesinin fiziki təbiəti ilk dəfə onun tərəfindən müəyyənləşdirilmişdir. Məhz ona görə Fizika İnstitutu 1957-ci ildə keçmiş ittifaqda selen və tellurun tədqiqi və onların əsasında cihazların yaradılması üzrə baş elmi mərkəz kimi təsdiq edilmişdir. Rəhbərliyi altında laylı kristal quruluşlu yeni yarımkeçirici materiallar alınaraq onların elektron, fonon spektri, bu spektrlərlə kristal quruluşu arasında əlaqə müəyyənləşdirilmiş, onlarda stimullaşdırılmış şüalanma, bərk cisim fizikasında yeni obyekt olan elektron - deşik mayesi, ikiölçülü elektron

qazının mövcudluğunu sübut edən Holl müqavimətinin kvantlanması aşkar edilmişdir. Üçqat laylı birləşmələr əsasında yeni seqnetoelektrik yarımkeçirici materiallar sinfi kəşf edilmiş, neytronoqrafik tədqiqatlarla onlarda nisbətsiz fazaların mövcudluğu göstərilmişdir. İlk dəfə olaraq görmə prosesində selenin iştirakı haqda mülahizə irəli sürmüş və bu mülahizəni təsdiq edən tədqiqatlar aparmışdır. Alim elmin böyük təşkilatçısı kimi nüfuz qazanmışdır.

13 monoqrafiyanın, 500-dən artıq elmi məqalənin, 40-dan çox ixtiranın müəllifidir. Rəhbərliyi altında 100-dən artıq elmlər namizədi və 20 elmlər doktoru yetirmişdir. Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatı laureatı, Əməkdar elm xadimi fəxri adına layiq görülmüşdür. “Qırmızı Əmək Bayrağı” və “Lenin” ordenləri, “Rəşadətli əməyə görə” medal, SSRİ EA S.İ.Vavilov adına qızıl medal, Leypsiq yarmarkasının (ADR) böyük qızıl medalı və s. təltif edilmişdir.

Akademik Həsən Məmmədbağır oğlu Abdullayevin fizika elminin inkişafındakı xidmətlərini nəzərə alaraq və 100 illik yubileyi ilə əlaqədar Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti **QƏRARA ALIR:**

1. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin akademik Həsən Abdullayevin 100 illik yubileyinin qeyd olunması haqqında 14 iyul 2017-ci il tarixli 3110 sayılı Sərəncamının icrası ilə əlaqədar Tədbirlər planı təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. AMEA-nın Fizika-Riyaziyyat və Texnika Elmləri Bölməsinin akademik-katibi, akademik Nazim Məmmədova tapşırılsın ki, Tədbirlər planından irəli gələn məsələlər həll edilsin.
3. Qərarın icrasına nəzarət AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyevə tapşırılsın.

AMEA-nın prezidenti

akademik Akif Əlizadə

AMEA-nın akademik-katibi

akademik Rasim Əliyev

